

Besøgshunde på plejehjem - er det en god idé, og hvordan virker det?

Karen Thodberg, Seniorforsker, Institut for Husdyrvidenskab, Aarhus Universitet

Foto: © Trygfonden

Hundebesøg på plejehjem

På danske plejehjem bliver det stadig mere almindeligt, at frivillige hundeejere kommer på besøg med deres hunde. De fleste danske plejehjem har i dag mulighed for at arrangere disse besøg hos TrygFondens Besøgshunde, og personalet spiller en aktiv rolle i at beslutte, hvem der skal have besøgene og hvordan. Pårørende og personale fortæller typisk, at disse hundebesøg giver gode oplevelser for de ældre og skaber liv og glæde. Anvendelsen af dyr, som en del af en aktivitet eller terapeutisk intervention, er bestemt ikke ny, og bruges også til en række andre målgrupper, bl.a. til børn med udviklingsforstyrrelser, læseproblemer, unge med spiseforstyrrelser og psykisk sårbare personer.

Hvorfor er forskningen vigtig?

Der findes en række teorier om, hvordan kontakt til dyr påvirker mennesker i en terapeutisk sammenhæng, men når man ser på det videnskabelige grundlag for disse teorier, og hvorvidt de kan bekræftes, er det tydeligt, at vi stadig mangler viden, før vi helt kan forstå og forklare, hvordan terapidyrerne indvirker på os. Man kan spørge, om det er vigtigt at vide, hvordan hundene påvirker de ældre, når de fleste synes, det er rart, og dem, der ikke bryder sig om hunde, slipper for besøg? Man skal selvfølgelig ikke stoppe med at have besøgshunde, bare fordi vi endnu ikke forstår effekten af besøgene. Ikke desto mindre er det vigtigt, at opnå viden om hvorfor og hvordan hundebesøg virker. Det ser ud til, at der er positive effekter af besøgene, og viden om hvad der præcis skaber dette, vil gøre det muligt i fremtiden i langt højere grad at målrette disse, så den enkelte beboer får det optimale besøg. Plejehjemsbeboere er en forskelligartet gruppe med forskellige behov, grader af kognitiv formåen og reaktioner, og det er rimeligt at antage, at ikke alle har glæde af de samme tilbud.

De videnskabelige undersøgelser af effekten af hundebesøg har indtil nu primært koncentreret sig om generelle effekter, og nogle finder eksempelvis en reduktion af ensomhedsfølelse, andre en nedgang i symptomer på depression. Dog er der endnu ikke et helt entydigt billede af effekterne, da

ikke alle undersøgelser har fundet de samme effekter. Fælles for disse undersøgelser er dog, at de har forholdsvis få deltagere, og ofte har problemer med forsøgsdesignet. De forskellige konklusioner kan derfor også skyldes, at de besøgstyper, man har undersøgt, er meget forskellige og er blevet tilbudt med forskellig frekvens, varighed og antal.

En ny indgangsvinkel

I vores forskergruppe har vi valgt en lidt anden indgangsvinkel, og jeg har en anden faglig baggrund, end de der typisk arbejder med dette forskningsfelt: Jeg er uddannet adfærdsbiolog, og arbejder ellers med adfærds- og velfærdsproblematikker hos produktionsdyr. Her bruger vi adfærdsudtryk som et parameter til at beskrive, hvordan husdyr reagerer på forskellige stimuli og situationer, og sammenholdt med stressfysiologiske parametre vurderer vi deres belastningsgrad og velbefindende.

Da en stor del af de demente beboere er dårlige til at udtrykke sig verbalt, er det oplagt at bruge adfærd som udtryk for deres reaktion på besøgene. I stedet for kun at se på de ældres tilstand før og efter, de har modtaget hun-

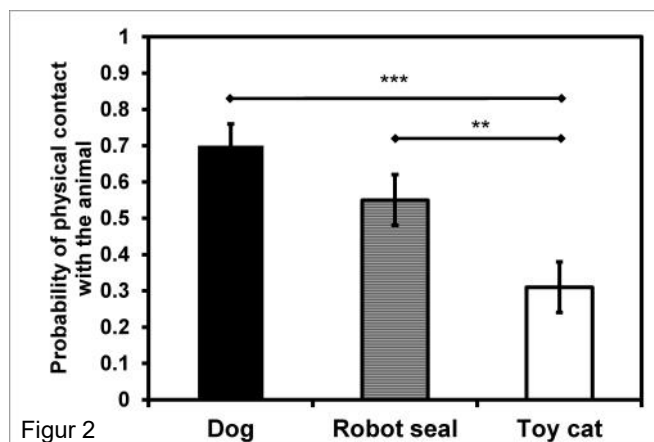
Aktivitet

debesøg, som ellers ofte er fremgangsmåden, har vi valgt at registrere, hvordan de interagerer med hunden og i øvrigt reagerer på besøget. Da vi samtidig også måler de ældres mere langsigtede respons ved hjælp af traditionelle metoder, kan vi både få information om den umiddelbare respons og koble denne til mål som depressionsforekomst, udvikling i demenssygdomme samt mestring af dagligdagen. Dette er muligt, da vores forskningsgruppe arbejder sammen med forskere inden for psykologi og psykiatri fra Aarhus, Aalborg og Københavns Universiteter.

Forskningsprojekt der sammenligner hundebesøg med andre slags besøg

Vi har netop færdiggjort et projekt, hvor vi sammenlignede tre slags besøg: Besøg med hund, besøg med en robotsæl eller besøg med en demensbams. I alt gennemførte 100 plejehjemsbeboere undersøgelsen, og de fik alle 12 besøg af den ene type af 10 minutters varighed, hvor der udover "dyret" deltog en besøgsven og en observatør af de tre besøgstyper. Udover at registrere detaljerede observationer af, hvor meget de ældre rørte ved og så på dyret, talte med og om dyret, blev alle deltagere testet før og efter de 12 besøg for depressionsforekomst, demensgrad og funktionsniveau.

Resultaterne viste, at de ældre interagerede mere med hundene og robotsælen sammenlignet med demensbamsen (figur 2), men at de ældre mistede interessen for robotsælen i løbet af de 12 besøg. Dette kunne tyde på, at når dyret kunne reagere på de ældres adfærd, gjorde det dem mere interessante. Da robotsælen, der jo er ny og spændende, naturligvis har et mindre repertoire end hunden, havde den sværere ved at fastholde de ældres interesse over tid. Herudover kunne vi se, at jo lavere kognitivt funktionsniveau, des mere rettede de ældre opmærksomheden mod dyret i form af tale og fysisk berøring (figur 3), og mindre mod personen, og omvendt så vi, at de velfungerende ældre talte mest med personen. Vi så ingen langtidseffekter på depression og demensudvikling.

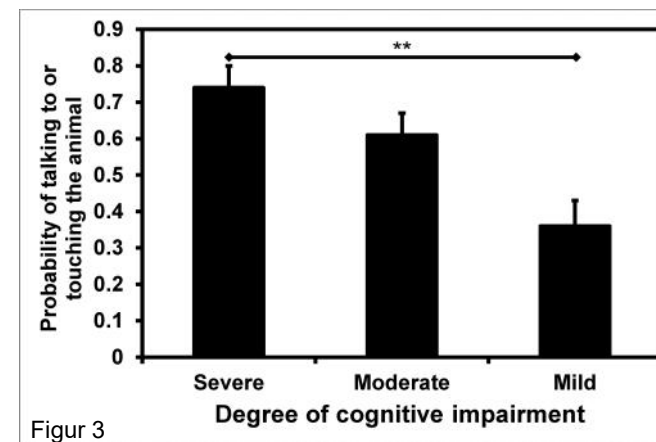
Figur 2

Det ser altså ud til, at de ældre bliver mere aktiverede, når dyret kan give feedback, og at denne interaktion også er med til at fastholde de ældres interesse. Desuden reagerer mennesker med forskellige grader af demens forskelligt på dyrene, og det kunne tyde på, at de forskellige plejehjemsbeboere ville have glæde af forskellige slags besøg, f.eks. afhængigt af deres kognitive funktionsniveau. Disse to resultater var udgangspunktet for den undersøgelse vi er i gang med nu og som afsluttes i 2018.

Forskning i Optimalt Hundebesøg

Formålet med undersøgelsen er at sammenligne hundebesøg med forskellig mulighed for feedback og aktivering, som opfølgning på vores første projekt. Herudover vil vi undersøge nærmere om personer med forskellig grad af demens responderer forskelligt på forskellige besøg.

De 192 deltagere inddrages i tre grupper, der enkeltvis modtager hver deres type besøg. Personerne i den ene gruppe får hundebesøg, hvor vi "bare" taler sammen med og om hunden, men derudover ikke laver nogen aktiviteter, ligesom i det første forsøg. Den anden gruppe har hundebesøg, hvor vi hver gang laver en ny aktivitet sammen med hunden. De aktiviteter vi laver, er selvfølgelig afpasset til de ældres funktionsniveau og kan alle laves siddende. Vi kan eksempelvis børste hunden, kaste terning om hvad hunden skal gøre (sit, dæk, stå osv.), eller sammenligne forskellige stykker medbragt pels med hundens pels. Fordi det at lave en aktivitet i sig selv kan have en effekt uafhængig af hundens tilstedeværelse, har vi lavet en tredje besøgstype, hvor vi ikke medbringer en hund, men også laver en ny aktivitet hver gang. På den måde kan vi adskille effekten af "besøg med hund" og "at lave en aktivitet".

Figur 3

Vores hypotese er, at for beboere med høj kognitivt funktionsniveau vil et besøg, hvor der laves en aktivitet være en positiv oplevelse, hvorimod det for beboere, der oplever, at deres kognitive funktionsniveau er reduceret, kan virke modsat, og måske direkte frustrerende fordi de ikke

kan være med, eller ikke føler at de kan være med. Som i den første undersøgelse, måler vi også på depression, funktionsniveau og demensgrad før og efter de 12 besøg. Udover at registrere hvordan de ældre interagerer med hunden og/eller aktiviteten, registrerer vi også, hvor godt de kan deltage i aktiviteten, altså om de faktisk forstår hvad vi skal og kan være med. Hvis vi eksempelvis ser på billeder af forskellige konger, kan beboeren så tale med, og måske endda fortælle hvem der er hvem. Endelig giver både besøgsvennen og observatøren hver især en subjektiv vurdering af, hvor godt de synes, den ældre syntes om besøget, hvilket jo kan være helt uafhængigt, hvor godt den ældre reelt kunne forstå, hvad det gik ud på. Grunden til at vi laver disse registreringer er, at vi gerne vil belyse, om der er en sammenhæng mellem, hvor godt den ældre er i stand til at være med i aktiviteten, og hvor rart de synes, besøget var.

Fra Aalborg Universitet medvirker lektor i psykologi, Tia Hansen og hun skal i løbet af undersøgelsen udvikle et værktøj til at indhente oplysninger om effekten af besøgene i de ældres dagligdag i løbet af interventionsperioden, d.v.s. i tiden mellem besøgene når besøgsvenner og hunde er taget hjem. I det første forsøg fik vi en del tilbagemeldinger fra personalet, der havde oplevet forandringer hos beboerne såsom mere udadvendt adfærd, initiativ og bedre appetit. Et evalueringværktøj vil, udover at være til gavn for fremtidig forskning, også kunne bruges af plejehjem og af de organisationer, der udbyder hundebesøg.

Vi håber, at vores forskning kan bidrage til at besøgshundeordninger i fremtiden kan blive mere målrettede til de ældres behov og funktionsniveau, så denne type interventioner kan optimeres til glæde for så mange som muligt.

Begge forskningsprojekter er finansieret af TrygFonden.

Læs mere om forskningen i disse to onlineartikler:

Behavioral Responses of Nursing Home Residents to Visits From a Person with a Dog, a Robot Seal or a Toy Cat [klik her](#)

Therapeutic effects of dog visits in nursing homes for the elderly [klik her](#).

Foto: © Jeanette Frandsen

Tandplejeinformation

Tandplejeinformation OPP for borgere, pårørende og plejepersonale udsender ca. 7 nyhedsbreve årligt. Tandplejeinformations 4. nyhedsbrev handler om, de sundhedsfaglige udfordringer borgere med demens kan have.

[Find det seneste nyhedsbrev og tilmeld dig evt. til de kommende her.](#)